

Előfizetési árak:

Egész évre 10.— frt
Félévre 5.— " "
Negyedévre 2.50 " "
Egy hóra 1.— " "
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és

kiadóhivatal:

Főpiacz, a város-
házzal szemben.

Hirdetések:

Egy hasábos petty
soronkint 5 kr-juval
számítatnak.

A választások.

Debreczen, július 6.

A sápadt félelem és a szorongó aggodás, hogy a legközelebbi országgyűlési választások alatt az annyira megszeretett mandátumok nagy, talán legnagyobb része veszendőbe mehet, oka annak, hogy majdnem valamennyi ellenzéki lap idő előtt az új választások kérdésével foglalkozik. Egyáltalán mi sem létezik, ami ezeket az új választásokat aktuális égető kérdéssé tenné és a politikai láthatáron nincs egyetlenegy jel sem, amely megmagyarázná a tapasztalható balsejtelmű sietséget, melylyel az összes ellenzéki pártárványlatok a választási urnák felette veszedelmes mélységébe szeretnének rohanni. Mint az esti pillangó vakon neki röpi a romlását okozó lángnak, úgy az ellenzék is, az elpusztulástól való félelemből, pusztulását, amely gyorsan csak lehet, akarja vak dühében előidézni: kihívja a szabadelvű Magyarország bíraskodását és keresi a saját megsemmisülését.

A szabadelvű Magyarország nem türi a vak reakziós és vallási fanatizmust. Magyarország kizárólag polgárai szabadelvűségének és törvényhozása szabadelvű felfogásának köszöni álla-

miságának ezeréves fennállását. A magyar szereti vallását és tiszteli felebarátjának vallási meggyőződését; de nem papi rabszolga és nem barátja a vallásháborúknak. A magyar szabadelvű és alkotmányos érzületű, de holmi nemzetközi szocziáldemokrácia esz-közéül nem adja oda magát, amelynek az általános szavazati joggal a tulajdon elosztása a célja. Ezenfelül Magyarország ezeréves fennállása óta mindig monarchikus és alkotmányos érzelmű volt, tehát semmi örült stréber kedvéért sem fog az anarchia és a demagógia karjaiba rohanni.

A fekete ellenzéki urak tehát rettenetes ítélet elé mennek, midőn újból a nemzet ítélkezése alá vetik magukat és innen ered az új választások határidejének folytonos találgatása és kutatása, melyek elé az összes pártok közt a kormánypárt tekinthet a legnagyobb bizalmával. Mert ennek az országgyűlésnek egész tartama alatt ez a párt folyton feladata magaslatán állt, bátran és minden mellékgondolat nélkül kibontotta a szabadelvűség zászlóját, melyet a párt nemcsak lefelé, hanem felfelé is védelmezett és az ellenzék ellen ép oly bátran megvédett, mint a saját szőkevény testvérei ellen. Allni, vagy bukni

akart a szabadelvű eszmével. A saját ereje, harczi bátorsága és lelkesedése megvédte a pártot a bukástól és ez által állása az országban oly erős és biztos lett, amilyen azelőtt soha sem volt, mikor még a közjogi eszme zászlója alatt vonultak a pártok a választási harcba. Ma már nem az 1867-i kiegyezés ellenségei és barátai állnak egymással szemben a választási urnánál. A nemzeti gondolat, a nemzeti eszme nincs veszedelemnek kitéve, Magyarország független államisága minden irányban biztosítva van. — Ma a szabadelvűséggel Magyarországon a sötét reakció és a társadalmi forradalom áll szemben és ezek ellen az ellenzék ellen védekezik a szabadelvű eszme.

A szabadelvű-párt nyugodtsága a hiven teljesített kötelesség tudata által adott erejének a kifolyása.

Az ellenzék nyugtalansága és félénk sietsége a durva kötelességzegést és azt a kiáltó ellentétet bizonyítja, melyet maguk és a szabadelvű magyar nemzet közt felidéztek.

Bármikor legyenek az új választások, az ellenzékre nézve mindig roskor lesznek. A magyar nemzet nagyon jól tudja már, hogy bizonyos öblösszáju hazafiak sokat feeseznek, de keveset tesznek.

TÁRGZA.

Kárhozat a sineken.

Vége, vége! Hála istennek, vége szakadt. Nem utazom többé vasuton, — jó szántamból soha sem utazom. Egészen mámoros vagyok az örömtől és dőzsölök utazásaim emlékére, dőzsölök a rokkant omnibuszokban, a külvárosi kövezetek végig rövásával. — Nem győzők eleget omnibuszozni. Mily kimondhatatlan kényelem. És a kövezet! Mily sötét előítélet, azt hinni, hogy a rossz kövezetnél nincs valami rosszabb. És mily édes látvány a rázós falusi szekér, nyomorult gebével. Emberbaráti érzéseim túlradnak láttára. Boldog, talán nem is tudod milyen boldog vagy, e lenézett, csörömpölő szekéren, a szénaülésen. Gondold meg felebarátom, ha vasuton kellene utaznod! Szónokolni szeretnék hozzá és öntudatára juttatni boldogságának, de ellennállhatatlan esábok másfelé ragadnak. Omnibusz nyikorog s én belevetem magam vad gyönyörrel és sárga ketreczbe. Sárga ugyan, de mégsem első osztályu waggon. Elbeszélhetetlen gyönyör az a tudat, hogy nem vasut.

Egy júniusi napon történt. Aztán június, július, augusztus majd minden

napján megtörtént, hol reggel, hol délután.

A mint e sorokat írom, előkeresem keresztleveletem, esketési bizonyítványomat, adókönyveskémet. Ezek meggyőzőnek, hogy csakugyan én vagyok, hogy átéltem három borzasztó hónapot. Kezembe akad a magyar államvasutak menetrendjének könyveskéje. Itt van elhasznált bérletjegyem is, kemény táblába kötve s belepecsételve arcképem. Semmi kétség, sikerült túlélnem azt az időszakot. Dokumentumok nélkül magam sem hinném.

Vagyok olyan legény, mint Stanley, a ki keresztül utazta Afrikát. Gunyosan hallok holmi történeteket éjszaksarki expedíciók viszontagságairól.

A vasuti sinek elkárhozottja voltam három hónapig!

Fölöttébb köznapi a kezdete. Menekülés a fővárosból, a poros nyár elől. Nyaralás falun, de mindennap dolog a fővárosban. Kitűnő vasuti összeköttetés. Helyi vonatok, omnibusz-vonatok. Reggel be a városba, délután vagy este ki a faluba.

Egy néhány száz ember így szokott nyaralni. Jóval több, mint a mennyiről a vasutiak magok tudomással birnak, mert soha sem képesek annyi waggonból összeállítani a vonatot, a mennyi elég az utasoknak.

Mikor először tettem meg az utat, a

nyolczülésü waggonban a kilenczedik voltam s megindító történet elbeszélése közben léptem be. Egy kis leányról beszéltek, a kit elvesztettek szülői és hiába kutatják. Anyja már öngyilkossági kísérletet is követett el.

— És hogyan veszett el? — kérdeztem, nem hallva a szomorú történet elejét.

— No itt a vasuton.

— Lehetetlen!

E pillanatban az egyik ülésről egy öreg asszonyság nyújtotta előre száraz és halálsápadt arcát. Soha sem felejttem el rettentő kifejezését.

— Megtörténhetik ilyen eset! — fuldokolta, diózó szemekkel.

Utítársaim septettben biztosították, hogy bizony meg, még pedig sokszor.

— Jaj, az unokám! Mindjárt kiugrom.

Fölnyitotta az ablakot, kihajlott. De mindenki nyugodt maradt, egy kar sem nyult utána. (Akkor kevesebben leszünk.) Csak én ragadtam meg. Hanem az asszonyság nem ugrott ki, csak rettentően sivalkodott a konduktor után és Nina nevet emlegetett. Nagy részvéttel igyekeztem csillapítani, noha nem tudtam egyebet, mint hogy aggodik valakiért, valószínűleg Nináért.

— De hát nem hallotta ön, — támadt rám nagy fájdalommal, — hogy mit be-

Tanügyi kongresszus.

Szombaton a szakosztályok működésének a napja volt. Nem kevesebb, mint tizenkilenc szakosztálya van a kongresszusnak s e szakosztályok szombaton látak hozzá, hogy a köznevelés és tanítás legkülönbözőbb kérdéseit vita tárgyává tegyék s határozati javaslatokat hozzanak.

Kiváló figyelmet érdemel közöttük a *ötödik egyetemes tanítógyűlés* mai ülése. Ugy a hozott határozatok, mint a tárgyalás kitűnő vezetése minden tiszteletet paranesolnak.

A főiskolai szakosztályban *Heinrich Gusztáv* azt az indítványt tette, hogy a jogakadémiák egyetemi fakultás rangjára emeltessenek a megfelelő jogokkal s hogy felsőbb oktatást mielőbb törvénnyel kell rendezni.

Kiemelkedett a társadalmi szakosztály körében *Porzolt Kálmán* indítványa, mely a közoktatásügyi miniszteriumot kívánja kibővíteni az irodalom és művészetek nagyobb felkarolása érdekében. Ugyane szakosztályban *Bernát István* és *dr. Buday József* előadásai keltettek nagy figyelmet.

A középiskolai szakosztályban *Beöthy Zsoltnak* a művészeti tanításról szóló előadása tarthat nagyobb igényt a fel-tűnésre.

Dóczy Imre debreczeni ref. főgymnáziumi igazgató: *A magyar gymnázium jövő irányáról* beszélt. Történeti adatokkal világította meg, hogy gymnáziumunknak van tradíciója. Határozati javaslatok: 1. A magyar gymnázium történeti tanulságai: a gymnáziumi nevelés súlypontja az irodalmi képzésre még pedig egyfelől a klasszikus irodalomra, mint egyetemes emberi alapra, másfelől a magyar irodalomra, mint a nemzeti öntudat és műveltség alapjára helyezendő; de emellett a reáltudományoknak is általános műveltségnek megfelelő hely biztosítandó a tantervben.

2. Ebből folyólag a) a klasszikus irányu nevelés egységét helyre kell állítani s a görög-pótló tanfolyam nagy részét a közös tantervbe illeszteni; b) a nemzeti irányu nevelést szélesebb körben kell érvényre juttatni; c) a reáltárgyak

tantervét az általános műveltség közös alapjainak biztosítása végett a reáliskola tantervéhez közelebb kell hozni. A szakosztály e javaslatokat is egyhangulag elfogadta.

Az emberbaráti intézetek szakosztályában *Eötvös Károly Lajos* „Az emberbaráti intézetek, árva- és szeretetházak tanítóinak egyesületéről” szövegű előadást nyújtott be, melyet a szakosztály elfogadott és a megalkandó egyesület előkészítésének és szervezésének feladatával *György Aladárt*, *Eötvös Károly Lajost* és *Szabó Dezsőt* bizta meg.

Az iparoktatás, a testi nevelés, valamint a nőnevelés szakosztályai is rendkívüli érdekes tárgyalásokat fejtett ki a szakkérdések körében.

A vasuti gép- és kocsijavitó műhely.

— Bokréta-ünnep. —

Nagy számú, előkelő társaság gyönyörködött tegnap a debreczeni építő ipar egyik óriási méretű, szép alkotásában. A vasuti gép- és kocsijavitó műhely építésének vállalkozói: *Gerster Béla*, *Balogh Mihály* és *Tóth István* városunk több kiváló polgárát meghívták a tegnapi kitűzött bokréta-ünnepre s körül kalauzolták őket a nagy terjedelmű ipar-telepen, a mely méltó büszkesége, egyik legszebb látványja lesz Debreczennek, — azon kívül hathatósan elő fogja mozdítani városunk belső fejlődését, főként az ipari munkások szambeli és intellektuális gyarapodását.

E hatalmas telep tudvalevőleg a város jelentékeny áldozatkészségével jön létre s már ma is, amidőn még csak ugyszólván körvonalakban szemlélhetjük a nagy művet, örömmel telik meg szívünk, hogy Debreczennek sikerült megnyernie a vasuti gép- és kocsijavitó műhelyt és hálával gondolunk azokra, akiknek jóakarata és buzgalma együttesen hatott közre abban,

hogy egy ilyen nagyszabású ipartelep gazdagodhatik városunk.

Már maga egy ilyen nagy építkezés sok tekintetben kedvezőleg hat a lakosság jólétének emelésére, mert száz és százezer forintot hoz forgalomba, ugysis mint munkaadó, ugysis mint építési anyagot fogyasztó vállalkozás. Különösen áll ez a szóban lévő építkezésre, a melyet sok más országos hírű vállalkozóval szemben debreczeniekre bizott a kereskedelemügyi miniszter. S ezek a debreczeni vállalkozók mindenütt, a hol csak lehetett, igyekeztek debreczeni munkásokat és debreczeni anyagot alkalmazni. Hogy milyen kitűnő eredménnyel, volt alkalmunk tegnap látni és hallani szakértő férfiaktól, a kik elfogultság nélkül és a legnagyobb elismerés hangján nyilatkoztak vállalkozók munkájáról.

De még inkább érezhető lesz a gépjavitó műhely hatása, ha működését megkezdí. Egyelőre ezer jól fizetett munkás fog dolgozni az óriási műhelyekben. Az üzletvezetés, a melynek sok érdemű főnöke mindenkor a legnagyobb figyelemmel és előzékenységgel igyekszik Debreczen javára hatni és tenni, első sorban lehetőleg debreczenieket szándékozik a műhelyben alkalmazni. A várostól függ azután, hogy a kik mint idegenek jönnek ide, azok is mielőbb debreczenieknek, itthon érezzék magukat.

Nyolczszázezer forintra lesz tehető az az összeg, a melyet ezek a munkások már az első években keresni fognak. Hogy mennyire elősegíti ennyi pénznek forgalomba hozatala a közjólétet, azt felesleges bővebben fejtegetnünk.

Nos hát ennek a nagyszabású iparvállalatnak bokréta-ünnepé folyt le tegnap. A díszes társaság szerencsére már a szakadó eső előtt együtt volt a telep vendéglőjének földszített tágas evő-termében, míg a munkások a kazán-kovács műhelyben gyülekeztek.

Mihelyt kiderült az idő s a nap ismét

szélték azok az urak? Oh, gyémántom, Ninám! Itt valami gyermekrabló szöveget üzheti gonoszságát.

Keservesen sirt. Kedvemért még egyszer elmondták a megható történetet.

Az utasok jól tudják, hogy soha sines elég waggon s a második csöngetésnél megrohanják a vonatot és ostrommal foglalnak el egy-egy helyet. Alig van rá eset, hogy csak két-három tagból álló társaság is együvé kerüljön. A hány, annyi felé szakad. A szóban levő megható történet szereplői is így szakadtak szét, hogy aztán többé össze ne kerüljenek.

— En is, Nina is vagyunk — hebegte az asszonyság, ki aztán a legközelebbi állomáson át akart menni unokájához a másik waggonba, de a konduktor kijelentette, hogy abban a waggonban már ugy is van három „ácsorgó.”

Ácsorgónak nevezetik t. i. az olyan utas, ki a waggonban már nem ülhet le. Nem tudom, hogy a nagymama és unokája viszontilátták-e egymást.

Felháborított egy kicsit e vasuti legenda az elveszett gyermekről, de még akkor naiv teremtés voltam. Nemsokára tanuja lehettem azoknak a keserves zürzavaroknak, mikor a fővárosból hazavitték a szülők gyermeküket a vakációra és a waggonoknál szerteszét kellett szakadniok.

Mutattak nekem a vasuti ablakon

keresztül egy elhagyatott lakást, akáczfák közt. Epen eladó. A tulajdonosa három nyáron használta és mindennap vasuton jött és ment. Gyógyíthatlan rögeszmébe esett. Minden kilencedik utastól, ki a waggonba lépett, azt követelte, hogy a podgyásztartó reczében foglaljon helyet. Egy forró délutánon azonban (épen szombat volt, nevezetes nap a forgalomban) annyin törtek be a waggonba, hogy a reczék közt képtelen volt nekik helyet jelölni. A szegény ember állapotjában semmi reménnyel biztatót nem találnak az orvosok. Azt hiszi, hogy világszerte utban van és ácsorogva kell megtennie az egész kirándulást.

Ácsorogni nemesak bent a waggonban szokás, hanem a waggon végén, a felszálló deszkán is. Ott legalább embernek való a levegő.

Besajtolva egy waggonba nyári hóben, mikor a waggonok tetejét és oldalát a nap hevíti. Érezni nyakunkbasütő forró lehelleket. Minden zökkenésre összeütödni a kilencedikkel, a tizedikkel, kik azt a helyet foglalják el, a hova a lábat kellene kinyújtani... Régi történet, minden nap megújul.

Borzasztó dolog az utazás, mikor az ember nem engedheti át magát az eltompulásnak, mikor át nem adhatja magát annak a podgyász-szerű állapotnak, hogy ő ugy sem él, ráér tőle szünetelni minden. Örökké csak egy borzasztó gondolat-

ban összepontosul az agy minden működése, mindig csak egy rémes eszme gyötör:

— Szállnak-e föl még többen a következő állomáson?

Ez az utazás megrabol még a rendes vasuti kinoktól is és rendkívüli kinokat nyújt helyette. Mert hát gondolhat-e itt az orvos arra, hogy ő most halálos beteg menthetne meg, roppant honoráriumot kapna, de semmi sem lesz belőle, mert hiszen ő most utazik. Juthat-e eszébe a tűzoltónak, hogy óriási tűz pusztít és ő nem ölthat. Mert hiszen ilyeneket gondol mindenki foglalkozása szerint. Oh, itt az utazásnak egész más gyötrelmei vannak,

— Szállnak-e föl a következő állomáson?

Semmi kellemes incidens. Ettől is meg vagyunk fosztva. A tájék iránt kihal minden érzék. Hiába zöld, vagy termésben dus a rét. Azt a falut igen kedvesnek és regényes fekvésűnek állítják. Itt elátkozák, mert az is vasuti állomás. Egy kis falusi leány frissen szedett gyümölcsöt nyújt be. Lehetséges volna itt élvezni valamit? Emez egy bokréta kinál. Van-e illata itt a virágnak? Elvigyük-e valakinek, mikor nem bizonyos, hogy átélhetjük a kinszenvedéseket. És a leány csinos volt-e? Lehetünk-e oly könnyelműek, hogy ilyen népecsücs gondolatunkat, hát ha még ez is helyt kér a waggonban. Halálos borzadályok rabjai vagyunk.

vidáman ragyogott, a társaság a vállalkozók és az építést vezető vasuti mérnökök kalauzálása mellett bejárták a roppant terjedelmű telepet.

Annak a hetven holdnak, amelyet a város ingyen engedett át a műhely céljaira, most még csak fele van elfoglalva és beépítve.

Másik fele részén ugyanilyen számban és térfogatban emelhetők műhelyek. A még el nem foglalt területek a város használatába visszabocsáttattak.

Szokatlan nagyságu épületek csoportja, egész városrész emelkedik a másfél évvel ezelőtt még dombos-völgyes térségen, a mely ma olyan sík, egyenes, mint a kiterített lap. Nagy és költséges munka volt ez a földelgyengetés is.

A pályaudvarból a telepre külön sínpar vezet, amely a bejáratnál két ágra oszlik és két oldalt futnak el a vágányok az épületek mellett.

A sora a 90 méter hosszú és 20 méter széles kazánkovács-műhely nyitja meg, amelyen túl a *mozdonyserelő* műhely impozáns tömege emelkedik. Ugy néz ki, mint hét egymásmellé támaszkodó hosszú földszintes ház. Széle-hossza 76 méter, területe közel hatezer négyszög méter. E roppant épület kapunagyságu ablakokon és az észak felé néző fődélsíkok üveg tábláin át nyeri a világosságot. A fődélszerkezetet nehéz vasgerendák és vasoszlopok tartják, amelyek a Danubios gyárból kerültek ki.

E műhelyben 56 mozdony állást építenek. A mozdonyokat villamos erővel hajtott toló padon szállítják a tisztító gödrök és a keréksúlyasztó fölé.

Tul ezen három épület emelkedik párhuzamosan egymás mellett.

A 160 méter hosszú és 20 méter széles eszterga-műhely, amelyre azt jegyezte meg a társaság egyik gazdálkodó tagja, hogy pompás dohány-simító válnék belőle.

Mellette látjuk a gép- és kazánházat egy 42 méter magas kúrtóval. E gépház lesz az egész roppant telep szervező központja, szíve. Innen tartják működésben az összes gépeket, még a legtávolabbi eső műhelyben is.

A szomszédságban épül a 15 méter magas némes izléssel kiképzett viztorony, egyetlen műépítészeti alkotás a csupán

ezélszerüségi szempontok szerint készült nagy telepen.

Ugyanitt húzódik a 120 méter hosszú rugó-kovács műhely.

Tul a gépházon egy másik kolosszális épület ragadja meg figyelmünket, a legterjedelmesebb valamennyi között. Ez a kocsiszerelő műhely. Nagyságáról fogalmat adhat az, hogy szélessége is 115 méter, s összes területe 13000 □ méter, tehát nagyobb, mint a nagyerdei koresolyázó tér.

Födél szerkezete ugyanolyan mint a mozdonyserelő műhelyé. Csak hogy a födelet nem vasoszlopok, hanem a szlaviniai őserdőkől vágott három öles tölgyfa oszlopok tartják, szám szerint 114 darab.

Török Gábor erdőmesterünk eldicsekedett vele, hogy a guti erdőből ezelőtt még lehetett volna ilyen hatalmas tölgygerendákat faragni.

Ez a műhely 104 kocsii állásra épült.

A műhelyek csoportját a famegmunkáló műhelyek 110 méter hosszú épülete zárja be, amelyen túl 15 vágányt fektetnek le, köztük két a pálya színben elhelyezendő toló paddal és 800 kocsii állásra berendezve. Az északi vágány és a debreczen-szigeti vasut között különböző alakú és nagyságu épületek hosszú sora nyújtózkodik. Raktárak, irodák, kapus és tüzoltótanya, vendéglő és négy művezető lakása.

Az épületek alapzata beton falazás és terméskő. A falak részint vakolva vannak, részint nyers téglából vannak rakva. Vállalkozók debreczeni téglagyárából olyan kitűnő nyers téglát használtak, hogy — mint Dobieczy Sándor üzletvezető mondotta, ha ő ezt előre tudja, mindenütt mellőztette volna a vakolást.

A telep vízzel bőven el van látva. Több mély furású kútból nyerik a vizet. A talaj vízzel egyébiránt sok baj van. Már egy méternyire gazdag vízforrásokat találnak és e miatt a pinczék és kerék süjesztő gödröket hiába burkolják ki betonnal, — a víz azonnal elárasztja. Valószínűleg kazán lemez burkolattal lesznek kénytelenek védekezni a betóduló talajvíz ellen.

Mint már fentebb említettük a vállalat debreczeniek kezében van. A fővállalkozók: *Tóth István*, *Balogh Mihály* és *Gerster Béla* Budapestről; az ő pallérai

és mőnkásaik végezték a kőmives, ács és beton munkákat. Ők bízták meg az asztalos munkákkal Harsányi István és Sántha Györpy, a lakatos munkával Jóna Dániel, Veréb Lajoé, Piros Béla, Blaskovich Mihály, Bartha Mihály, Nagy József, Gál Elek, az üveges munkával Lám Sándor és Blattner Béla, a mázólo munkával Horváth András, a bádogos munkával Preiser Salamon, a nagy vaslemez csatorna munkával Hannel Samuel helybeli iparosokat.

A vízvezetéki munkák külön vállalat tárgyat képezik, a melylyel a *máv.* Zimmermann budapesti vállalkozót bizta meg.

Az összes építkezés a felszerelések nélkül *egy millió* frtba kerül.

*

Mikor az uri társaság a telep meatekintéséből visszatért a kazán kovács műhely felől a Himnusz szívmelő dallama hallatszott. A munkások énekelték, akik már vidáman koczingattak odabenn a vállalkozók egészségére.

Viharos éljenzéssel fogadták a társaságot. *Könyves Tóth Kálmán* ev. ref. lelkész szép és hazafias beszéddel köszöntötte fel a derék embereket, akik imé azt a szent földet éltetik, amely nekik is éltet ad és a kiknek munkás keze aranyozta meg ezt a szép és nagy vállalatot. A később érkezett *Simonffy Imre* kir. tanácsos polgármester is megjelent a munkások lakomáján akik tüntető éljenzéssel és tisztességtudó felállással üdvözölték a város első polgárát. A polgármester a Szozat hangjai mellett távozott a munkás köréből.

*

Azután gazdagon terített lakomához ült a társaság. A pompás vacsorát *Tatár Gusztáv* a *Bika* vendéglőse szolgálta fel. A harmadik fogásnál, pezsgő mellett csakhamar megkezdődtek a felköszöntők. *Simonffy Imre* polgármester éltette a magyar állam eszme erősödésének és a magyar nemzet felvirágzásának kitűnő hatalmas tényezőjét a m. á. v. tisztikarát és annak élén a kereskedelmi minisztert és jobb kezét *Ludvig Gyula* elnök igazgató, *Abrahám László* a volt kereskedelmi minisztert, *Lukács Bélát* köszöntötte fel, akinek köszönheti Debreczen, hogy e nagy szabású műhely nálunk létesült. *Dobiecky Sándor* főfelügyelő üzletvezető Debreczen város tisztikarára és polgármesterére, *Komlóssy Arthur* a távollévő gróf *Dégenfeld József* főispánra üriti poharát, aki vezetője volt a műhelyet kérő debreczeni küldöttségnek.

Balogh Mihály a vállalkozók vendégeit, *Könyves Tóth Kálmán* Dobiecky Sándort, dr. *Kola János* a vállalkozókat. *Könyves Tóth Kálmán* Balogh Mihályt és *Tóth Istvánt*, *Eritz Ernő* Gerster Bélát, *Koncz Akos* a sajtó nevében megköszönve a vállalkozóknak a szíves meghívást az üzletvezetőségi felügyelőket és ezek feleségeit, *Jóna Dániel* Dobiecky Sándort, *Vörös Sándor* a vállalat munkásait, *Komlóssy Arthur* György Endrét éltette, mire *György Endre* általános figyelem között Debreczen kulturális és közgazdasági hivatását érintve, gyönyörű beszédben városunk polgármesterét és jelenlévő képviselőjét köszöntötte fel. *Pető Imre* humoros toasztban a vendéglátó vállalkozókat éltette.

A társaság a *Magyari* testvérek zenéje mellett majdnem éjfélig maradt együtt.

Városi rendkívüli közgyűlés.

— Hetedik nap. —

A városi köztörvényhatóság szervezőtét tárgyaló rendkívüli közgyűlésnek ma volt a hetedik napja.

Gróf *Dégenfeld József* főispán elnök 9 órakor megnyitván a közgyűlést, először is a múlt ülés jegyzőkönyvét hitelesítették.

Mit hoz a következő állomás! Gyűlölni tanuljuk a század tanulmányait. Mily silányság ez a gőzgép, hogy ennyi szenvedés, ily elátkozott keserv képtelen gyorsítani csak egyetlen kerékforgásnyival is.

Ni! A mint tova indul a vonat arról a félelmes állomásról, ott egy csoport ember fenyegetőzik. Urak, hölgyek, napszámosok. Azokat már teljes lehetetlen volt fölvenni. Ah, ez mégis jól esik.

A konduktorral zivakodnak, mert második osztályba váltott jeggyel harmadikba vezette.

— Szja, máskor meg a harmadik osztályuk jutnak második osztályba.

Tökéletesen igaz van. Bámulatos pontossággal ki van az számítva, hogy mindig sokkal több utas legyen, mint hely.

Erre a rettenetes sinre kárhoztatva lenni három hónapon keresztül! Hallani mindennap ugyanazokat a panaszokat, szitkozódásokat. Tudni, hogy a kárhozat iszonyai kárlehetetlenül bekövetkeznek, ma úgy, mint holnap, mindig, mindig!

Megtanulhatni azt is, hogy mi a vérszomj! Mikor végre berobog a vonat ide, a nagy állomásra... Ott állnak szép sorjában a waggonok, jobbra, balra, amott is, itt is. Mindenütt!

A mit e látványra érez az ember, az okvetlenül vérszomj, tigrisi vérszomj. Ha szét lehetne marcangolni!

A felszálló deszkán történt utazgatá-

saim közben jó ismeretségbe jöttem már a konduktorokkal. Abban a pompás nagy indóházban az egyik rámutat jelentősen a napokban a sinekre.

— Hát mi az?

— Külön sin.

— Van ugy is elég, a mikre kárhoztatva vagyunk.

— De ez egyedül csak arra való, hogy hirtelen waggonokat lehessen még tolni a vonatokhoz, mikor sok az utas.

— Aztán mióta megnyitották ezt az indóházat, mindig meg van ez a sin?

— Persze hogy megvan.

— Ezt ugyan senki sem vette észre.

Száz meg száz ember így megy, így gyötrődik naponkint, izzadva, átkozódva, sohajtozva nyomorult gebék és rázós szekerek után, de mégis megvetve ezen idyllt a XIX. század gőgös öntudatában. s oda kárhoztatva magát egy órai, vagy fél napi kinra három órai, vagy egy heti fölséges döcögés helyett. Ez pedig hasonlíthatlan élvezet a nyomorult utazás után, a mit a század vívmányának hirdetnek s a mi hogy megtörténhetik, szegény — nem a századnak, hanem annak a furesa nagylelkűségnek, hogy az emberek állatvédegyleteket alakítanak, míg önmagok pénzzel vásárolnak hallatlan kinokat, sőt még bérletjegyet is váltanak rá.

Következett a 172 §., mely a kerületi orvosokról szól.

A c.) pont első részét szórendileg módosítják a Juhász Ignác javaslatára, míg a második részt a Joó István és Juhász közös indítványára, dr. Fráter Imre pártolásával úgy szövegezik, hogy: „mivégből az iskolákat és óvodákat az iskolai év kezdetén, aztán minden két hónapban, a gyárakat és iparüzleti helyiségeket pedig évnegyedenként a kerületi rendőr-kapitány közbejöttével megvizsgálják.”

Az e) pontnál dr. Nagy Zsigmond javasolja, hogy a halottkémlést a kerületi orvosok ingyen teljesítsék.

Lengyel Imre a szöveg megtartása mellett szól, mert az orvosoknak a szegényeknél úgy is ingyen kell teljesíteniök a halottkémlést.

Felolvassák az idevonatkozó törvényt, s az elnök is a mellett szól, hogy olyan értelemben lehet módosítani a szabályzati szöveget, mire a szövegezés így változik: „teljesítik a halottkémlést szegényeknél ingyen, a vagyonnal bíróknál a megállapított díj mellett.” A pont többi részét változatlanul elfogadják.

Az o) pont szintén változik következőképpen: „végezik a rendőri-orvosi, a fogházi és tolonczházi orvosi teendőket.”

A 173. §. bekezdő tétele stiláris módosítást szenved. A harmadik tételnél azt a javítást eszközlik, hogy: „A kerületi szülésznők, a 4. kerületi szülésznő kivételével kötelesek saját kerületeikben lakni.”

A városi vegyészről szóló 174. §-nál Békessy László egy városi vegyész állás felállítását sürgeti a nagy közönség, illetve a közegészség fontos érdekében.

Dr. Fráter Imre is erősen érvel a mellett, hogy mennyire szüksége van a városnak egy önálló vegyészre, ki a piac százféle ezikeit ellenőrizze.

Elnök megjegyzi, hogy ez a tanács ügykörébe tartozik s ott mint fontos ügy bizonyára méltó elintézésben fog részesülni. A szakaszt aztán azzal a módosítással elfogadják, hogy a tanács az egészségügyi bizottság meghaladásával szerződés és tiszteletdíj mellett vegyészt alkalmaz, ki a piacra hozott... stb.

Koncz Akos levéltárnok a 177. §. 4. pontját, mint a levéltári kezelés megnevezését kihagyni kéri.

Több hozzászólás után az eredeti szöveg marad.

A 8. pontnál dr. Nagy Zsigmond javasolja, hogy az írószerek kezelése a levéltári hivataltól vétessék el s adassék a városi gazdai hivatalnak.

Békessy László szerint úgy is sok dolga van a városi gazdai hivatalnak, de meg mint a városháza épületében bent levő hivatalban, jó helyen vannak az írószerek a levéltárban s hadd maradjanak ott. Ne a szakszerűségét, hanem a célszerűségét nézzük e dolognak.

A 180. §. utolsó pontjánál hosszabb vita támadt a miatt, hogy az eredeti szerződések és alapító levelek csak a polgármester, vagy helyettese közbejöttével adhatók ki.

Simonffy Imre polgármester töröltetni kéri a pontból, e két szót „eredeti szerződések”, ami megnehezíti a kezelést.

Juhász Ignác meghagyandónak véleményezi azokat is, mert azok sokszor még fontosabbak, mint az alapító levelek.

Márk Endre, Békessy László is az adminisztráció megnehezítését látják abban, ha a szerződésekhez olyan nagy utánjárással lehet jutni a tisztviselőknek.

A polgármester indítványát elfogadják. A XIX. részben, a 192. §. úgy módosítják: „ezen szakbizottságok, kivéve ott, a hol törvény másként nem intézkedik, három évről három évre alakítottak” stb.

A 197. §. II. rész f. pontja után dr.

Nagy Zsigmond indítványára g. pontnak bevétetik: községi iskolaszék.

A 200. §. ezimelesz csak: Gazdasági bizottság. A színházi bizottságról szóló 202. §. 2. pontja így módosítottatik: „az abban működő társulatnak ellenőrzése, különös figyelemmel a nemzeti közművelődés előmozdítására.”

Márk Endre javasolja, hogy a színház felügyelője mindig a közművelődési ügyosztály tanácsnoka legyen. A közgyűlés elfogadja az indítványt s a §. végső része ahhoz képest módosítottatik.

Az építési bizottság tagjainak számát a 208. 18-ban állapítja meg s ennek két harmad részét a közgyűlés választja, egy harmad részét pedig a főispán nevezi ki. „Elnöke a főispán, alelnöke a polgármester, mindkettő akadályoztatása esetén a főjegyző. A közgyűlést az elnök 1 óra felé berekesztette. Holnap a 211. §. tárgyalása következik s a holnapi közgyűlés folyamán szövegére kerül a javaslatnak a tisztviselői fizetésekről szóló része is.

NAPI HIREK.

— **Üdvözlő távirat Dániel Ernőhöz.** A vasuti gép- és kocsijavító műhely tegnapi bokréta-ünnepélyéről üdvözlő táviratot küldött az ott egybegyűlt díszes társaság Dániel Ernő kereskedelmi miniszterhez és elődéhez Lukács Bélához, akiknek oroszán részük van abban, hogy e nagy-szerű ipartelep Debreczenben létesült. A távirat így hangzik:

„Debreczen város közönségének színe-java a gépjavító műhely bokréta-ünnepélyén megjelenvén, benső hálával emlékezett meg Nagyméltóságodról, kérve a Gondviselést, hogy a haza és a kulturális eszmék diadalára Éxcellenciád sokáig éljen!”

— **Egyházközségi közgyűlés.** A debreczeni ev. ref. egyházközségi közgyűlés, amelyet az 1894. év végén az egyháztörvények 18. szakasza c) pontjában felsorolt jogok gyakorlása végett szerveztek, tegnapi tartotta alakulása óta első ülését a kistemplomban. Az elnöki széklet Némethy Lajos lelkész és Simonffy Imre kir. tanácsos főgondnok foglalták el. A 339 tag közül 118 jelent meg. A közgyűlésnek két tárgya volt: a néhai Papp Józsefné Zágonyi Sára által tulnyomólag iparos pályára készülő ref. vallású tanulók és leány növendékek segélyezésére tett 30000 frtos ösztöndíj alapítványhoz tartozó péterfia-utcai 819. sorszámu ház és a Garbolezi-féle egyháztéri ház telke végében lévő 200 □ öl területű kertnek eladása. Ez utóbbiért a szomszédos Kohn Adolf 3000 frtot ígért. Az előbbiért legalább is 20000 frtot reménylenek. A presbitérium szavazattöbbséggel mindkét ingatlan eladását határozta el s ez a határozat most jóváhagyás végett került az egyházközségi közgyűlés elé. Azonban Lengyel Imre, Szabó József főszámvevő, Balogh Ferencz, dr. Kola János, Abraham László, Török József úgy gazdasági, mint erkölcsi szempontból elleneztek az eladást, amely mellett a Papp Józsefné házat illetőleg Kiss Albert, Somogyi Pál, a kertet illetőleg pedig Szikszay Szabó László és Csanak József szólaltak fel. Szavazásra kerülvén a sor, a közgyűlés egyhangulag elhatározta, hogy a Papp-féle házat ez idő szerint nem bocsátja áruba. A Garbolezi-féle kertre nézve pedig nagy többséggel leszavazta a presbitérium határozatát, vagyis ezt sem adja el.

— **Jóvágyott közgyűlési határozat.** A belügyminiszter megerősítette Debreczen város közgyűlésének azon nobilis határozatát, amelyvel kimondotta, hogy a nyugdíjra jogosult városi tisztviselők és alkalmazottak nyugdíjazása

esetén ez a millenniumi esztendő háromszorosan számítassék.

— **Halálos rovarcsipés.** Megrendítő módon halt el tegnap, vasárnap hajnalban Szentgyörgyi József városi gyám-pénztári ellenőr 3 éves fiacskája. A kis gyermek pénteken még vidoran játszadozott s ekkor vették észre, hogy nyaka valami rovar, valószínűleg légy csipése következtében hirtelen megdagadt. A daganat ijesztő módon és rendkívül gyorsan terjedt, úgy, hogy az életerős fiúcska, dacára dr. Bruckner Ernő műtörvos leggondosabb gyógykezelésének, másfél nap alatt elhalt. Ez a szomorú eset is bizonyosága annak, hogy a jelentéktelennek látszó rovarcsipés is mily könnyen végzetessé válhat. A kis halottat, aki szüleinek öröme, büszkesége volt, ma délután 3 órakor temették el a Cser-utcai 2307. számú háztól.

— **Díjnokok mozgalma.** A napdíjas irnokok országos mozgalmat indítottak meg, hogy nyugdíjintézmény létesítése, valamint országos szervezkedés által érdekeikről egyébként is gondoskodjanak. E mozgalomhoz csatlakoznak a debreczeniek is, még pedig az összes hivatatbeliek s képviseltekni fogják magokat a díjnokok július hó 11—13. napjain tartandó országos gyűlésén. Az ügy megbeszélése végett Pap Bartalan holnap délután 6 órára értekezletet hívott össze a bejelentési hivatalba.

— **Nagy idők tanuja** hunyt el ma Debreczenben. Karosi Karacs Márton 1848—49-iki honvédtüzér, a Gebauer Károly érezkoporsó gyárának ügyes rajzolója, aki ugyanabból a Karacs családból származott Földesen, amely az országnak a legelső magyar térképgyűjtemény zseniális rajzolóját és egy híres írónt adott. A megboldogult 63 évet élt. Holnap d. u. 5 órakor lesz temetése a Bányai-utcai 2219-ik számú háztól ref. szertartás szerint.

— **Menedékház-vezetők képzése.** A hajdu-szoboszlói óvodában a nyári gyermek-menházvezetőnői hat hetes tanfolyam folyó július hó 20-dikán nyílik meg. Jelentkezhetnek 18—40 év közötti, hat elemi osztályt végzett nők, Hajdu-Szoboszlón Nánási Róza kisedővőnél. A szegény sorsu nők állami segélyben részesíttetnek.

— **Válasz a Debreczennek.** A Debreczen cz. lap szombati számának vezércikkelyében azt mondja, hogy a város törvényhatósága ismét rászolgált a szóbeszéd gunyára, amennyiben a főispán ismét, keresztül erőszakolt egy olyan határozatot melyből a város semmi hasznót sem húz. Azt a bizonyos keresztülerőszakolást egyáltalában nem is akarjuk megezőfolni, mert azt az erőszakolást csak az látta, a ki a főispán minden eselekedét perhorreszkálja. Így tehát nem is érdemes erre a kérdésre a szót vesztegetni. Hogy a többség szónokai önmagukat ezáfolják meg, ez ismét lehet privát-vélemény, de mi megvalljuk, ennek még kevesebb fontosságát tulajdonítunk. Azt az egyet azonban megjegyezzük, hogy ahogy sem tudjuk megérteni azt az infallibilitást, melyet a vezércikkely *Ni. Kiss Albert* biz. tagnak tulajdonit, azt állítván, hogy *Kiss Albert* ur, mint képviselő *feltétlenül hiteles magyarázója* a törvénynek és így a főispán felfogásának helyességét a mérnöki hivatal szervezésénél tagadta s az ellenkező felfogást támogatta a szavazatával. Engedjen meg a Debreczen, de mi bármennyire is nagy tisztelői vagyunk *Kiss Albert* orsz. képviselő urnak, mégis kételkedünk abban, hogy monopolizálná

egyes törvények magyarizálásának helyességét. Bizonyára ezt ő sem vindikálja magának és megengedi, hogy a főispán is tudja a törvényt magyarítani. Egyébiránt erre a cikkelyre még rátérünk, most még csak annyit jegyzünk meg, hogy a Debreczen valószínűleg csak azért támadja a főispánt ismét, mivel a közgyűlés tulnyomó többsége a főispán ki nevezési joga mellett foglalt állást. Ne vegye rossz néven a Debreczen, ha mi, a főispánnak eme törvény által biztosított jogában — városunk fejlődését szem előtt tartva — inkább megnyugszunk, mint a Debreczen jogi fejtegetéseinek hézagossá voltában.

— **Felközöntők az Emke javára.** Tegnap egy banketelő uri társaság az Emke javára megadótta a szenvedélyes toasztókat. Az ily módon begyűlt hét forintot ma átadták Bészler Károly egyleti pénztárnoknak.

— **Zajongó munkások.** Nagy lármát csapott tegnap délután a pályaudvarban néhány száz munkás, akik a fűtőházi telep építésénél földhordással voltak elfoglalva s tegnap haza menni készültek. Az esti vonattal akarták őket elszállítani, de követelődtek, hogy már délután külön vonaton küldjék haza őket. Egy részeg munkás lerántott egy mozdonyvezetőt a gepről és a vonat alá akarta dobni. A zajongó tömeg az állomási rendőrséggel is összeütközött, de csakhamar megjelent a helyszínén a telefonon odahívott dr. Könyves Tóth Mihály r. kapitány és lecsillapította a keletkező vihart.

— **Tolvaj napszám.** Természetes, hogy a Csiesogón történt. *Mudra* Miklós napszámának sehogyan sem akadt egy kis pálinkára való pénze s úgy segített magán, hogy egyik alvó tarsa zsebéből lopott ki három forintot s azzal megszökött. A szegény meglöpött ember azután tegnap egész délután kereste *Mudrát*, a míg ma reggel sikerült őt a rendőrségnek elespíni, természetesen már pénz nélkül. Most a királyi ügyészség börtönében várja méltó büntetését.

— **Halálozás.** Schrantz Lajos m. kir. adóhivatali tisztviselő folyó hó 5-én, d. u. 5 órakor, élete 54-ik évében meghalt. Temetése f. hó 7-én d. u. 4 órakor lesz a Kis-Csapó-utca 763. sz. háztól. A temetést Kernáts, „Kegyelet” temetkezési intézete rendezi.

— **Debreczeni diákok a kiállításon.** A debreczeni főgymnasiumnak a kiállítás megtekintésére felutazott növendékei a múlt héten három teljes napot töltöttek a kiállítás megtekintésére. Bár az első nap folytonosan esett az eső, az utolsó nap délutánján pedig igazi záporosó verte a csapatot az állatkertől a Baresay-utcai főgymnáziumig, a hol a szállás volt, mindazáltal ez a nem épen szerencsés időjárás sem a rendelkezésre álló rövid idő kihasználására nézve nem volt akadály, sem pedig, a mi még nagyobb szerencse, a tanulók egészségében nem tett kárt. A tanulmányut sikerével általában meg lehetünk elégedve. Ez alatt a három nap alatt annyi nagy és szépet láttak az ifjak, a melyek látóköriüket tágitották és nemzeti öntudatokat emelték, hogy a nyert impressiók gazdaságából egész életükre kiható ösztönt nyerhettek a műveltségben való előhaladásra és a közös nemzeti munkában való részvételre. Bejárták gyalog, vasuton és hajón a város legnagyobb részét, megtekintették majdnem minden nevezetes épületét és összes emlékműveit. Megnézték Budán az új református templomot, a Matyás-templomot, a királyi palotát s gyönyörködtek abban a páratlanul szép képben, a melyet a város balparti része a dunasori palotákkal és az új országházzal a Dunáról és a várból nyújt. Látták a honvédszobrot, Széchényi, Deák, Eötvös, Petőfi és Arany szobrát, voltak a nemzeti múzeum képtárában. Megnézték külön belépti-díj mellett Munkácsy Honfoglalás című festményét, a Feszty-féle körképet, a Kosciuszko-féle körképet, Thorma Jánosnak az aradi vértanúk kivégzését ábrázoló festményét. Voltak az állatkertben és legnagyobb részük itt megnézte a tengerészeti hadi mutatványokat is. A kiállítás területén pedig alig volt valamely ne-

vezetesebb látni való, a melyhez el nem jutottak volna. Mindezek mellett a vezető tanárok időt szakítottak még arra is, hogy ki vezessék az ifjuságot a korepesi temetőbe, a Batthyány Lajos, Deák Ferencz, Kossuth Lajos, Arany János, Vörösmarty Mihály és más nagyjaink sírjához, valamint arra is, hogy a Kálvintéri ref. templomban vasárnap d. e. 10 órakor tartott istentiszteletben is részt vegyen az ifjuság. Mindezek a dolgok mély érdeklődést keltett az ifjuságban és nagy hatást tettek rájuk és valóban nagy elismerés illeti mindazon tényezőket, amelyek az ifjuságnak ezt az élvezetes, nagy erkölcsi és szellemi haszonnal járó tanulmányutat lehetővé tették. Az elszállásolás és az élelmezés az árhoz és a körülményekhez képest elég jó volt. Az ifjuság pedig az egész felrándulás alatt fegyelmezettlen és tisztességesen viselte magát s az iskola jó hírnevét minden csorbától megóvta.

Táviratok.

— *A Debreczeni Ellenőr* saját tudósítójától. —

Az erdélyi egyházkerület közgyűlése.

Budapest, július 6. Az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlése ma nyílt meg Kolozsváron. A kerületi közgyűlés kisebbsége kimondotta, hogy Szász Domokos püspökkel és az igazgató tanács tagjaival szemben, azon eljárásukért, mely közelebb hirlapi polémia tárgyát is képezte, kiméletes lesz, de követelni fogja a számadásokat és az igazgató tanács reformját. Óvást emel a kisebbség a nagyenyedi főiskola teológiai tanszakának megszüntetése ellen is; felfolyamodik miatta a törvényhozáshoz, sőt a királyhoz.

Egy játékbarlang szétrobbantása.

Budapest, július 6. Rio de Janeiróból távirják, hogy egy ottani játékbarlang kapujába dinamitot dobtak. A robbanás után fegyveresek támadták meg a barlangot, több játékost felkonzoltak és számosat megsebesítettek. A támadás állítólag a rendőrség tudomásával történt.

Hírek az olasz félszigetről.

Budapest, július 6. Rómából távirják, hogy *Crispi* nyilatkozik az ellenzéki lapok azon híresztelésével szemben, hogy kettős szövetség is áll fenn. Kettős szövetség nincs; a hármasszövetséget 1892-ben 12 évre meghosszabbították, melynek célja főképp a jelenlegi helyzet megvédelmezése. A három hatalom kölcsönösen biztosítja egymásnak a területi status quót.

Furfangos család.

Budapest, július 6. Widder Albert 18 éves tanuló egy fővárosi újság kis hírdetése között azt olvasta, hogy irnokot keresnek otthon elvégezhető irodai munkára 15 frt kauczió letétele mellett. Widder beküldte az ajánlatot, mire tegnap Stein aláírással levelet kapott, melyben értesítik, hogy jelentkezzenek a 15 frttal Üllői-ut 20. sz. alatt. Widder elment, át is vett valami nyomtatványt másolás végett és a 15 frtot is letette. Még az nap kész lett a munkával, de munkaadója hült helyét találta. A család, ki már többeket csalt meg ily módon, megszökött.

Feleséggyilkos csizmadia.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, július 6.

Rémes, hajmeresztő gyilkosság híre terjedt ma el villámgyorsasággal a korra reggeli órákban városzerte; minden-

felé csak arról a borzasztó feleséggyilkosságról beszéltek, a melynek áldozatául egy fiatal, 28 éves asszony esett.

Még alig hantolták be a sírját a nem régiben oly vadállatias kegyetlenséggel meggyilkolt *Both* Máriának s már a másik áldozat jutott a közkörház halottas kamrájának boncoló asztalára.

Rövid időközben egymásután két gyilkosság zavarta meg a békés város nyugalmát, a hol több mint tíz éve, a Jeneiné gyilkossága óta számbavehető gonosztett nem fordult elő.

Sajátságos, hogy a vármegyében az utolsó két hónapban hat gyilkosság is történt s a legsajnosabb a dologban az, hogy annak egy harmadrésze Debreczenre esik.

A mai gyilkosság elkövetője maga a férj, a ki teljes lelki nyugalommal hajtotta végre feleségén a vakmerő gyilkosságot s azután személyesen jelentkezett a királyi ügyészségnél.

A borzalmas gyilkosság részleteiről a helyszínen megjelent tudósítónk a következőkben számol be:

A gyilkosság előzményei.

Néhány évvel ezelőtt *Palicz* Kálmán csizmadia-segéd ismeretséget kötött *Sollész* Mária dohánygyári munkásnővel. A csinos leány megtetszett neki s rövid udvarlás után feleségül vette. A fiatal házaspár rövid ideig a legnagyobb boldogságban élt együtt, azonban a férj egyszerre féltékenykedni kezdett s a szép menyecskét folytonosan zaklatta gyanúsítgatásaival.

A szegény asszony sokáig türe férje durva bánásmódját, hanem a mikor az a brutalitásba ment át, ott hagyta s a Meszena-utczán bérelt ki magának egy lakást, a hol mostanáig lakott.

Palicz Kálmán mindent elkövetett, hogy feleségét bánthassa; a legaljasabb vádakkal panaszolta be több ízben az első kerületi kapitányságnál; azonban vádjai mindig alaptalanoknak bizonyultak s a szegény, sokat zaklatott asszony mindig kimenekült a durva lelkiületű ember körmei közül.

Hogy történt a gyilkosság?

A viszálykodás a házastársak között a napokban a tetőfokra hágott s *Palicz* Kálmán elhatározta, hogy egy alkalmas pillanatban meggyilkolja a feleségét.

Az alkalmas pillanat ma reggel öt órakor érkezett. *Palicz* felkelve átment a Gólya-utczába, *Oláh* Imre lakatoshoz, hogy ott lakó dohánygyári munkástársnőjét magával hívja a munkába.

Palicz Kálmán ezt egy közeli pálinka-mérésből leste meg.

Alig hogy az asszony bement az *Oláh* Imre lakatos műhelyébe, a férj vérből forgó szemekkel, ökölbe szorított kézzel rohant utána.

Oláh Imre rosztat sejtve utját állotta a dühöngőnek, a ki azonban őt felbuktatva, megragadott egy méter hosszú vasrudat s azzal a védtelen asszonyt hátulról főbeütötte úgy, hogy az nyomban holtan rogyott össze!

A borzalmas vérengzés után *Palicz* elmenekült s a megremült *Oláh* azonnal jelentést tett az esetről a rendőrségnek.

A rendőrség a színhelyen.

A jelentés vétele után *Eismann* József ügyeletes rendőri tisztviselő dr. *Balkányi* Ede kerületi orvos s *Horváth* rendőr kíséretében megjelent a helyszínen s intézkedett, hogy ott minden olyan állapotban maradjon, mint volt a gyilkosság elkövetése alkalmával.

Dr. *Balkányi* Ede kerületi orvos

megvizsgálta a hullát s konstatálta, hogy a fej hátulso részén *gyermektenyér nagyságu, agyig ható, azonnal halált hozó seb van.* A rendőrség intézkedésére ezután a szerencsétlen asszony hulláját kiszállították a közokórházba.

A gyilkosság után.

A borzalmas gyilkosság hírére minden felől a helyszínére vetődött a kíváncsi néptömeg, s a rendőrségnek csak nagy nehezen sikerült őket visszatartani.

Palicz Kálmán a gyilkosság után rögtön elmenekült s azonnal keresésére indultak, de reggel kilenc óráig nem sikerült őt kézrekeríteni.

A néptömeg a gyilkosság hírére valóssággal forrongott s szintén a gyilkos kereséséhez fogott, a kit, ha kézrekerítették volna, valószínűleg kérelhetetlenül meg is lynchelik.

A gonosz lelkületű, vad embert senki sem szerette, mindenki csak rossz oldaláról ismerte s azt állítják, hogy feleségével szemben az erőszakosságot már a végtelenségig vitte s a szegény asszonyt folytonosan gyötörte.

A gyilkos jelentkezett.

Kevéssel kilenc óra után *Palicz* Kálmán nagy lelkifurdalások után önként jelentkezett *Simonffy* Béla királyi ügyésznél, aki nyomban le is tartóztatta.

A gyilkos a borzalmas munka után teljesen nyugodtnak látszik s semmi bűnbánást nem mutat, habár jelentkezése alkalmával lelkifurdalásokról beszélt is. Közönyös minden iránt s a legnagyobb lelki nyugalommal várja sorsa eldőlését.

Az ügyészség időközben megkapta a rendőrségtől az ügyre vonatkozó összes iratokat s a corpus delictit s délután szintén helyszíni szemlét tart a gyilkosság színhelyén.

Irodalom — Művészet.

* **Közoktatás a kiállításon.** A kiállítás közoktatásügyi csarnokának látogatóira hasznos és nélkülözhetetlen utmutatóval szolgál a *Lampel* Róbert féle (*Wodianer* F. és fia) es. és kir. udv. könyvkereskedés által (Budapest, *Andrássy-ut* 21. sz.) ép most kiadott ily című, 80 lapra terjedő könyv: „közoktatás a kiállításon, kalauz”, melyet az említett csoport két biztosa dr. *Goposa* László miniszteri titkár és dr. *Beke* Manó egyet. tanár szerkesztett. Nyolcz fejezetben mindazt összeállítva találjuk, a mi csak a kiállítás e nagyjelentőségű csoportjára vonatkozhatik, e csoport szervezésének történetétől kezdve, egészen a II. orsz. és egyet. tanügyi kongresszusig, különösen az e kiváló csoportot látogatóinak hü kalauzaképen szolgálhat ezen füzet, a mely a tanügyi kongresszus tagjainak nélkülözhetetlen. Ára 30 kr. Rendelhető a kiadó ezégnél és minden könyvkereskedésben. A kiállításon is kapható.

* „Az 1848-49-iki Magyar Szabadságharcz Története” című munkából most jelent meg a 62-ik füzet, a melyben *Gracza György* a *Tisza-Füredi* táborozás eseményeinek keretében *Dembinszky* megbuktatását mondja el nagy élénkséggel számos új adat fölhasználásával. A füzet egykoru képei ezek: két lap *Tassy* Béla olmtüzi emlékkönyvéből, *Balogh* János, *Bongrév* rakéta gyújtója, a szolnoki diadal 1849. márcz. 5-én, *Cavour* gróf, *Szardinia* miniszterelnöke, *Részlet* a szolnoki csatából; *Fazzini* József, az olasz szabadsághős.

A torna-ügy érdekében.

Debreczen, július 6.

Az emberi miveldés, amint szellemi tekintetben visszatért a görögökhöz és a görög műveltség vezérfonalán kezdte az új keresztyén miveldés, egy a tornász-

ban is azon görög műveltséget veszi mintaképül, mely a testi erő és ügyesség kifejtésére éppen olyan súlyt fektetett, mint a szellemi tehetségekre. Ezt mutatja az a körülmény, hogy korunk legműveltebb nemzeteinél az ifjuság nevelésében ép úgy, mint a férfierő konzerválásában a tornászat mindig nagyobb tért foglal el, mindig fontosabbá válik és kevés idő múlva nemcsak nevelési, hanem nemzeti egészségügyi kérdéssé nővi ki magát. Hazánkban még csak legkezdeten állunk annak a közvélemény a tornászatot egész fontosságában méltányolni tudja, arról pedig, hogy az egész nemzet intelligentiájára milyen átalakító befolyással van a torna, fogalmunk alig van. A kérdés első sorban az ifjuságot és társadalmunk azon osztályait illeti, — melyek szellemi munkával foglalkoznak. Mert ezek vannak leginkább kitéve a tornászat hiányából származó elmaradásnak és veszedelemnek. Ezekre nézve a tornászat valószínűs életkérdést képez.

És vajon hogy áll jelenleg a torna-ügy városunkban?

Ha szélesebb értelmében vesszük a tornászat határait, ide tartoznak mindazon mozgási gyakorlatok, a melyek a testet vagy annak egyes részeit erősítik, edzik és ügyesítik, e gyaloglástól elkezdve a labdázás, kuglizás és testi erőt fejtő egyéb játékok, a vívás, egész a redszeres tornászatig. Aránylag legjobban el van terjedve városunkban a kuglizás; több társas és magán összejöveteli helyek vannak különösen nyáron, a melyekben a tornának ezen nemét előszeretettel üzik; még az sem képezzé nagyobb bajt, hogy a mi kuglizó helyeinken a szórakozási és mulatozási elem nagyobb mértékben képviselve, mint talán kívánatos volna. De a többi tornafajok alig vannak mivelve. A labdázást hagyjuk a kis gyermekeknek, a croquet-et és tekejátékot más neveit alig ismerjük, pedig mindenik ugyancsak felférne ifjaink és leányainknak az aszfalton való kőszálás helyett. A vívási gyakorlatok nagy ritkán és nem a szükséges kitarással üzetnek. Pedig a vívásban való gyakorlat nemcsak mint torna, hanem mint társadalmi ügyesség is óhajtható, amüveltségnek, ha nem is szükséges, de igen egészséges kiegészítője; sőt — bármily paradoxnak látszik is első tekintetre az állítás — az egyetlen veszedelmet, melynek okozásával némelyek vádolják, a párbajozást korlátozza és normalisabb lefolyásra vezeti. A redszeres tornászat csak a tanuló ifjuság üzi. A nem tanuló ifjuság, a 20-tól 30 évesek nemzedéke legnagyobb részt tornázás nélkül él.

Pedig a tornaegylet, új pompásan berendezett pétérfia-utcai helyiségében nagy alkalom van rá, hogy egyes társaságok összeállva, vagy egyenként is kellemes tornázásban gyakorolják magukat.

A tornaügy iránti tevékeny érdekelt-ség felköltésére a tornaegylet tegnapi közgyűlésén fontos határozatokat hozott, a mely főképen az alapszabályok módosításában áll. A teljesen s a kívánalmaknak megfelelően megváltoztatott alapszabályát, a melyet *Márton* Kálmán ügyvéd dolgozott ki, most jóváhagyás czéljából felterjesztik a belügyminiszterhez.

Miután azonban a tegnapi közgyűlésen a tagok nem jelentek meg nagyszámban, a kitűzött tisztújítást elnapolták s addig az ügyek vezetését a jelenlegi tisztviselői karra bízták.

A kiváló esinnal s kényelemmel berendezett tornaesarnok s szereit mind megérkeztek már s azok elhelyezésével szerdáiig elkészülnek, a mikor azután a diszes esarnokokat átadják a közhasználatnak.

A házszenelést és a tornaesarnok ünnepélyes felavatását szeptember hónapban tartják meg.

Az angol bank történetéhez.

— 200 éves jubileuma alkalmából. —

Közli: *Hajdu* József.

Folyó évi június hó 21-én ülte meg az angol bank 200 éves fennállását. A füszerkeskedők „Guild”-féle csarnokában ültötte fel sátorát, közel 40 évig dolgozott itt egy primitíven berendezett teremben. Igazgatók, titkárok, irodasegédék és pénztárnokok, számsra nézve mintegy 54-en foglalatoskodtak itt egymás közt a legjobb barátságban élve. Elenyésző csekély e szám, ha tekintetbe vesszük, hogy a jelenlegi bank-palotának szürke falai közt a city szívében, most 1000 hivatalnok dolgozik. A cityvel a bank is terjeszkedett, előbb elfoglalt egy templomot, majd udvart is, sőt később mondhatni az egykori templomudvarból kert lett, mert a régi szokásnak hódolva, a templom udvarát nem építik be, ennek közepén foglal helyet egy magas hársfa, a földkerekségen a legbeesebb; a fának árnyéka alatt terül egy vígan loesogó szökőkút, a kertet köröskörül a négy osztályból álló banknak az irodái határolják.

Az első igazgatók között volt az angol bank megalapítója: *Patterson* Vilmos is, a fantastikus álmódzó. Valóban sajátos, hogy e csodálatos férfiúról, a ki különben a skót-bankot is létesítette, semminémü életrajz nem maradt az utókor számára. Homályban vagyunk az iránt is, miért kellett neki már egy évvel a bank megalapítása után az intézet vezetéséből — valószínűleg cselszövény miatt — kilépnie, csak annyit tudunk róla, hogy élete hátralévő részét szegényesen, mindenkitől becsülve, de elfeledve töltötte szülővárosában: *Skóthonban*.

A bank alapítási éve politikai zavargások, cselszövények és szükkéblüsködések aerájába esik; a XIV. Lajossal folytatott sok háboruskodás miatt az állam nagy pénzhiányban szenvedett. Aranyat csak az aranyművesek és az uzsorásoktól lehetett szerezni; két bank létezett csak sp. a „Child” és „Hoare”-féle bank, a melyek 200 év viszontagságaival győzelmesen dacoltak és még ma is virágoznak. Az akkori idők egy krónikása beszéli: a city régi tanásházába, a Guild csarnokba valósságos bucsujárást csináltak az angol államférfiak, hogy a lordmayer és a városi főtanácsos számára kölcsönt eszközöljenek, a banknak valósságos házalást kellett folytatni a gazdag kereskedőknel, hogy az elszegényedett állampénztárnak pénzt teremtsenek elő, sőt egy történetirő azt is állítja, hogy a Hollandiába küldött katonák harisnya és lábbeli nélkül harcoltak volna, míg a király követei a börze előcsarnokában pénzt vettek fel, a miből legalább 50% az állampénztárba vándorolt.

Ezen nyomoruságos állapotoknak véget vetendő, alapította meg a genuai és velencei bankok mintájára *Patterson* az angolbankot. Az egész tőke: egy millió font sterling az állampénztárba vándorolt és ennek ellenében adta a jegy kibocsátás szabadságát; az üzemtőkét máshonnan kellett a banknak beszereznie. E szabadság nagy elégtelenséget szült. Az aranyművesek és bankárok, a kik értéktárgyak letévése ellenében nyugtákat állítottak ki, a melyek pénz gyanánt forgalomba bocsátattak, érdeküket veszélyeztetve látták, az uzsorások tönkremenéstől jaggattak, a politikai pártok a parlamenti ellenőrzés megsemmisítésétől féltek, a kereskedő pedig az összes folyó tőkék absorbeálásától tartottak. Ezek az ellenségek összeálltak és összevásárolták a csakhamar értékét veszített bankjegyeket és ugyanazon időben beváltották, a minek a vége természetesen az volt, hogy a banknak néhány évvel az alapítása után be kellett a fizetéseit szüntetni.

Mindennek dacára mégis üdvös befolyást gyakorolt és a kormányt az uzsorások kezéből kiszabadította. Igaz, hogy a bank eme jajszókra fakadhatott:

„Az ördögtől, kit hívék,
Meg nem menekülheték.”

Mert főleg ama időben, midőn *Marlborough* herceg költséges győzelmét a száraz földön kivívta, a miniszterek pénzkövetelése mindig sürgösebbek lettek, miként az igazgatók is mindjobban panaszkodtak, hogy a dolog így tovább nem mehet.

1720-ban kitört a déltengeri szédelés; vad elkeseredés és nagy mérvű izgatottság közepette a társadalom minden rétege uszolt az árral. A birodalom nagyjai, püspökök, iparosok és suszterlegények a tőzsde-utcára nyomultak; mindenki déltengeri jószágokat, déltengeri házakat és ékszereket vásárolt, a mik többé-kevésbé csak légből kapottak voltak. Szívesen fizettek 60 font sterlinget is, csak azért, hogy a társulatok valamelyikénél, a melyeket még királyi hercegek is alapítottak, az aláírási jogot megszerezhessék. Mértéktelen fényezés és könnyelmű életmód uralta a társadalmi helyzetet, a minnek természetesen nagy pangás lett a vége és ezer meg ezer család jutott koldusbotra. Noha a bank az üzérkedésektől tartózkodott, közvetve mégis nagy kárt szenvedett. Egy előnye mégis volt az angolbanknak ez általános pangásból: t. i. az, hogy veszélyes versenytársát, a „déli tengeri bank“, a mely minden szabadságot pénz nélkül magának megszerezni igyekezett, míg az angol banknak busás ösztöget kellett érte lefizetnie, leszorította a küzdőtérrel.

Még veszélyesebbnek látszott a bankra nézve London évkönyveiben a „fekete péntek“-ként jelzett nap „Charley“ herceg, a Stuart ház utolsó tagja, pártjával a skóti tengerpartot megszállta és 2000 főnyi győztes kalandor csapatával folyton előrenyomult már-már London felé közeledve. Ekkor Londonban nagy panik támadt, mert a Stuartoknak a kényszerkölcsön iránt való előszeretők még mindenkinek élénk emlékezetében volt. Aki csak tehette, értékes holmijával otthagya e várost; magaa király is a Them-sén fekvő hajóra vitette a kincseit. A város kapui bezárattak, az üzleteket becsukták, a forgalom szűnött. Csak az angol bank kapui maradtak tárva-nyitva, mindenki sietett a bankjegyeit beváltani és az igazgatók, a kik e váratlan eseményre nem számítottak, esel által igyekeztek magukon segíteni, a mely már nem egy bankot mentett meg a végromlástól. A bank a tolongó néptömeg közé küldte ügynökeit és kis ezüst pénzekre beváltották nekik a nagy bankjegyeket; alig kapták meg az ügynökök pénzes zsákyaikat, már is a főpénztárhoz siettek, átadandó a pénzt és újabbakat kértek, a mit ismét hasonló módon váltottak be. A következő napon Charley herceget a Cambridgei herceg megverte.

Ezen időre esik egy kis epizód, a mely az akkori viszonyokat felette jellemzi. Miként már előbb is említettem, szokássá vált, hogy a magánbankok az átszolgáltatott pénz avagy az értéktárgyak ellenében nyugtákat állítottak ki, a melyek papírpénzként kerültek forgalomba. Az angolbank a „Child“-féle bank nagy üzletkörüre féltékenyedve, egy szép napon elhatározta, hogy egy kemény csapat mér reá, összeszeette azért a nyugtákat és egyszerre fizetés végett bemutatta azokat. Szerencsére azonban Child uramnak még kellő időben fülébe jutott ez a complot és ez épen oly fősvény mint gazdag Marlborough hercegnéhez fordult, akinek férje Anglia szárazföldi hadjáratai alatt temérdek pénzt harácsolott össze és ez az ügyes üzlet-asszony egymaga adott neki egy 700,000 font sterlinget (7 millió forint) szóló checket az angol bankra. Amintnemsokára az utóbbi hivatalnok egy esomó nyugtával megérkezett, Child ur mindegyiket gondosan megvizsgálta, de egyszersmind mindjárt egy futárt menesztett a bankhoz és az igazgatók nagy rémületére átnyújtotta a checket, mindazonáltal nem volt mit tenni, a checket, teljes értékben el kellett fogadni és Child ur beváltotta az angol banknak értékvesztett bankjegyeivel a nyugtákat. Ugy ő, miként a hercegné még a mellett ényes üzletet csinált.

(Vége köv.)

CSARNOK.

A régi arczkép.

Kentzler Gyula.

(Folytatás.)

— Tudom, tudom — feleltem tompán.

— Nem értem, nem értem — és fejcsóválva távozott.

Magam sem értettem az egész dolgot.

Azt tudtam, hogy szeret téged, de hát miért meut nőül ahhoz az emberhez, a kit gyűlölt. Talán meg akarta bosszulni, hogy várakoztatad, még pedig hiába, nem tudom. De megvallom, mindig féltem, hogy valami veszedelem történik. Mindig fülében csegett: „Miért nem hagy meghalni!“ Még eddig nem történt ugyan semmi, de valami azt sugja nekem, hogy e nő nem sokáig él...

Mélyen megrendültem e szavak hallatára. Mert beláttam, hogy az egésznek oka én vagyok. Az a lány hü maradt, várt reám. Lázasan kértem tovább barátomat.

— Hát aztán mi történt?

Nem sokat beszélt, mindössze annyit, hogy azóta hervad és boldogtalan, delátszott szemeiben, hogy még elakarja mondani részletesen, de valami visszatartja. Kis bátorítás után újra hozzakezdett.

... A többit akarod tudni — szölt és elsimitotta haját — a többit... Jó. Hol is hagytam el? ... Ah tudom már.

A lakodalom után haza vitte a férj fiatal feleségét. Nem sokat beszéltem azóta vele, de tudom, hogy mi történt. A szobaleány, a ki nálok lakott, elbeszélte, hogy mi minden ment ott végbe. Soha se volt egyetértés férj és nő között. A világ előtt ugyan titkoltak mindent, de otthon heves jelenetek folytak le. Egy ily jelenet után a fiatal nő összepakolt és hazajött. Ott voltam épen az öreg Somberkynél. Tanuja voltam az egésznek.

Az öreg Somberky végtelen dühös volt. Agyon akarta löni a leányát, el kellett tőle erőszakkal vennem a fegyvert, mert kárt tett volna valakiben. A fiatal nő elsápadt, de visszanyerte elszántságát.

— De uram bátyám! kiáltottam fel.

— Hagyj békét — ordítá az öreg egészen kikelve arcából — hadd törjem össze ezt a lányt. Ilyen szégyent senki sem hozott a Somberky családra.

— De atyám — suttogá a nő.

— Ne szólj... egy hangot se... vissza fogsz menni.

— De nem megyek oda többet — szölt vadul a nő — én nem tűröm többé annak az embernek az ostobaságát.

— De vissza fogsz menni!

— Nem megyek!

— Nem mész? ordítá az öreg és fel-emelte kezét, de lehanyatlott karja, megbé-nult.

— Jól van, atyám! mondá elszántan a nő. Visszamegyek. De hogy mi lesz velem, azt nem tudom. Hirtelen megfordult és kiment. Én is kalapomat vettem és utána mentem. Attól féltem, hogy előli magát. Nem tette. Megragadta karomat és lázasan szölt:

— Ön tanuja volt e jelenetnek, tudja mi történt. Visszamegyek... Szemében megvillant a kétségbeesés tüze... de nem tudom mi lesz velem. Ne szóljon kérem senkinek erről, maradjon ez mi hármunk között.

Hazakisértem. Kezet szorítottam vele és ő ekkor ráhajlott karomra és szokogni kezdett.

— De Ilonka...

— Igaza van — szölt és felsietett a lépcsőn.

Haza mentem. Valami nyugtalan sejtélem azt sugta, hogy valami baj lesz. Este úgy nyolcz óra felé hangos beszédet hallottam ajtóm előtt. Felszakítottam az ajtót ott, állott a eselédje.

— Mi történt — kérdém izgatottan.

— A nagyságos asszony... hebegé a rémült eseléd.

— Meghalt!?

— Nem, de nagyon rosszul van.

— Menjünk! — szöltam és sietve el-indultam.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

* **A sertésvész gyógyítása.** Ide s tova már másfél éve lesz, hogy a sertésvész föllépett s millió és millió darabot elpusztított; a vesztesség, a melyet az ország gazda népét érte, fölülmulja a 100 millió forintot is, mert hát sem a belföldi fogyasztása nem volt kielégítve a lefolyt másfél év alatt, sem pedig exportképesek nem voltunk sertéseinkkel. Már pedig az 1894. évben is közel 70 millió forintra rugó sertés kivitelünk volt s a belföldi fogyasztásra egyedül a hazai hizlaldákból mintegy 60—80 millió forint értékű áru kelt el. Az idén alig tudnak a hazai hizlaldákból összesen (Ausztriába és a belföldi piacokra) 50—60 millió frt értékű árut elhelyezni. Es ezt mind a sertésvész okozta, a melynek az orvoslására már annyi mindenféle kísérletet tettek, nem csak hazánkban, hanem a belföldön is. Vannak ugyan már használható szerek, a melyek némileg ellensúlyozzák a sertésvész terjedését, de hát egészen biztosan ható óvszereknek folyton érezzük hiányát, a gazdaközönség óriási kárára. Mostanában egy magyar gyógyszerész által készített orvosságot dicsérnek és ha a gyógyszer tényleg beválik — legalább csak mint a fertőzést megakadályozó szer is — akkor kétségtelenül nagy örömet fog okozni a gazdáknak. — Szegedről írják ugyanis lapunknak, hogy a dorozsmai gyógyszerész, Keresay Aladár, hosszabb időn át kísérletet tett egy hasznos gyógyszerrel s az eredmények, a melyeket az illető elért, teljesen kielégítőek voltak. — Egy hizlaldóban ugyanis, a hol a sertésvész kiütött s a hol 98 darab beteg sertés volt, az alkalmazott orvossággal 96 darabot meg lehetett menteni. A volt beteg sertések — a mint levelezőnk írja — egytől-egyig most már egészen jól esznek és hiznak. Minthogy az új szerrel Szegeden is folynak már a kísérletek, alapos a remény, hogy a föltatált szer jónak bizonyul.

* **A luczerna veszedelme.** A földműveléssel lassankint odajut már az ország, hogy alig van valamely hasznos növény, a melynek bogár alakjában egész csapat esküdt ellensége ne volna. Minden évben támad föl valamely eddig ismeretlen ártó állat, épen csak akkora, mint a gombostüfej, de azért elpusztíthatatlan. Most a herének esett egy ilyen s pusztítja. Mikor a luczernát lekaszálják s a rendeket elhordják, várva, hogy fakadjon az új, eddig ismeretlen apró bogarak lepik el a földet. Azok aztán az új fűfakadást megeszik, de igen hamarosan. Ugy szaladnak rajta végig, mint valamely tatárjárás. Nem tudjuk, régi vagy új fajta bogár-e ez, de annyi bizonyos, hogy a gazdák nem ismerik. Ok úgy gondolkoznak fölöle, hogy a bogár petéje még tavaly óta benne van a földben s ott álezává érik. Tovább nem mehet, mert fölötte lévén a buja luczerna, nem kap meleget. Mikor azt lekaszálják fölüle, éri a nap s azon idő alatt, míg a növény új fakadása pár ujjnyi magasra nő, megéri az áleza is annyira, hogy bogár legyen belőle. A fiatal bogár aztán neki megy a fiatal herének s letarolja. Oly gyorsan dolgoznak, hogy egy hold elpusztítása egy napi munka nekik s a kár, amit eddig okoztak, az hogy egy kaszálás hasznát elvesziti a gazda. Most a föld boronálásával védekeznek ellene, a minnek az eredménye nagyon kétséges, a hatóság nem tenné rosszul, ha kiterjesztené figyelmét a pusztító bogarakra.

Ingatlanok forgalma.

— A debreczeni kir. törvényszék telekkönyvi osztályánál. —

1. Major Sándorné, Fáy Mária veszi Dalmi Istvánné Boros Sára és társaitól ezeken 1028 sz. a. házakat 1800 forintért.

2. Szücs Gergely és neje veszik Szücs Istvántól ennek 3013 sz. a. házakat 700 forintért.

3. Boross Márton és neje veszik Mezey Juliánna Scheppel Mihálynétól és társaitól ezeknek ondódi földjüket 4000 forintért.

4. Kolossa Ádám és neje veszik özv. Szabó Györgyné Somosi Juliánától és társaitól ezeknek ujosztású földjükhöz 7/8-át részét 113 forintért.

5. Németi László és neje veszik Kuczik Gábor és nejétől ezeknek 3 hold területű majorsági földjüket 1200 forintért.

6. Halász István és neje veszik Kéki Sándor és nejétől ezeknek ondódi földjüket 700 forintért.

7. Szabó Péter veszi Molnár Istvántól ennek ujkerti szőlőjét 2200 forintért.

8. Vértési Gábor és neje veszik Varga Lajos és nejétől ezeknek boldogfalvai kerti szőlőjüket 1620 forintért.

9. Naemiczky Elek és neje veszik Papp Ferencz és nejétől ezeknek homokkerti szőlőjüket 650 forintért.

Kiadóhivatali üzenet.

Többeknek. A nyári idény bekövetkeztével igen sok lakásváltozást jelentettek be előfizetőink közül. Azonban nagyon sokszor megakadunk, mert nem tudjuk vagy a névalírást, vagy pedig a helyet, hová a lap ezután küldendő, elolvasni. A legtöbb esetben a névalírás olvashatlan, minek kibetűzéséhez, ha ugyan az lehetséges, igen nagy idő és türelem kell. Kérjük tehát a t. lakásváltoztató olvasóközönségünket, hogy ugy a nevet, mint a helyet olvashatóan leírni méltóztassanak, hogy ezáltal a lap szétküldése fennakadást ne szenvedjen.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1896. május hó 1-től.

Egységes vasuti idő szerint.

Table with columns for destination (Debreczenből indul), time (6. p.), and departure times for various routes like Budapest-Nagyvárad-felé, Szatmár-M. Sziget felé, etc.

Budapestre érkeznek: A hajnali 4 órakor induló sz. v. déli 12 — A reggel 8 ó. 40 p.-kor induló gy.-v. d. u. 1 50 A déli 12 ó. 36 p.-kor induló sz.-v. este 3 10 Az este 10 ó. 31 p.-kor induló sz.-v. reg. 5 45

Budapestről—Debreczenbe indul: A d. u. 3 ó. 47 p.-kor érkező sz.-v. reg. 9 40 Az este 7 ó. 09 p.-kor érkező gy.-v. d. u. 2 15 Az éjjel 2 ó. 40 p.-kor érkező sz.-v. este 7 05 Az éjjel 2 ó. 40 p.-kor érkező sz.-v. (P.-Ladányig gy.-v. átszállással) este 9 15 A reggel 7 ó. 20 p.-kor érkező sz.-v. éjjel 11 —

Debreczenbe érkeznek: Budapest—Nagyvárad felől d. u. 3 47 Budapest—Nagyvárad felől gy.-v. este 7 09 Budapest—Nagyvárad felől éjjel 2 40 Budapest—Nagyvárad felől reg. 7 20 Nagyvárad felől (P.-Ladányig gy.-v.) reg. 5 12 M.-Sziget—Szatmár felől reg. 7 50 M.-Sziget—Szatmár felől d. u. 12 16

Debreczenbe érkeznek:

Table listing arrival times from various locations like M.-Sziget, Csak Szatmárról, Kassa-Miskolcz felől, etc., with columns for destination and time.

* Poprád-Felkáról indul jun. 1-től szept. 15-ig, este 10 ó. 37 p.-gy. v. Közvetlen kocsik Kassáról ind. 12 ó. 31 p. d. u.

Bérekocsik díjszabályzata.

Table detailing fares for different types of carriage services (I. Napssámra, II. Órassámra, III. Egyes járatokért, IV. Meghatározott járatok) with columns for service type and fare.

A díjak reggeli 6 órától esti 9 óráig számítanak.

Kiadó és laptulajdonos: „Csokonai” nyomda és kiadó részvénytársaság. Felelős szerkesztő: Koncz Ákos.

Nyilttér.

Henneberg-selyem csakis akkor valódi, ha közvetlen gyárból rendelik — fekete, fehér és színes 35 krtól 14 fnt 65 krig méterenkint — sima, csikos, koczkázott, mintázott, damasztot s. a. t. (mint egy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) s. a. t. a megrendelt áru, postabér és vámmentesen a hához szállítva és mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (os. és k. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Svájcba czimzett levelekre 10 kros és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 1

Hirdetés.

Felhívom azon banki kaszálo birtokosokat, kik kaszálojoknak egy tagban való kiadása végett a rendes időben nem jelentkeztek, hogy f. évi július hó 7-től 11-ig a fancieskai telken levő erdőöri laknál az egyezségi jegyzőkönyv aláírása végett jelenjenek meg.

Debreczen, 1896. július hó 5-én.

Török,

erdőmester.

A karászi határban fekvő

404 hold szántóföld és 12 cat. hold dohányföldből álló tagosított birtok gazdasági épületekkel együtt 1897. évi január 1-től

bérbe adó.

Ezen birtok esetleg szabad kézből örök áron is eladó.

Bővebb felvilágosítás szerezhető Dr. Lorber Péter ügyvédnél Kassán, vagy pedig a tulajdonosnál Ifj. Gedeon Mátyásnál Kassán. 636-1-

Egy javakorabeli volt gyakorlott kertész, ki eddig nagyobb uradalmaknál működött, óhajtana nagyobb ur háznál vagy uradalomnál helyben vagy vidéken

házigondnoki állást

elnyerni. Az illető a házigondnoki teendőknél kívül egy házi kertnek gondozását is elvállalná.

Megfelelő hatáskörű állásban 1000 forint óvadékot is nyújthat. Közvetítők 100 forint jutalmat kapnak.

Szíves ajánlatok „G. N. 40” alatt a kiadóhivatalhoz intézendők. 663-3-2

Tenyész-tojások
valódi Brahma-tyukoktól drbként 15 kr., fekete, nagy fehér bubos hollandi tyukoktól drbként 25 kr., Houdan-tyuk tojás drbként 25 kr., valódi stájerországi tyukoktól drbként 10 kr., ezüst padualak drbként 30 kr., Langshans drbként 30 kr., póka-tyukoktól drbként 30 kr., ezüst Wyandottes drbként 30 kr., olasz tyukoktól drbként 30 kr., törpe tyukoktól drbként 30 kr., cochinchinai drbként 25 kr., erdélyi osupasznyaku drbként 20 kr., Dorking tyukoktól drbként 35 kr., Yokohama drbként 50 kr., emdeni óriás-libáktól drbként 1 fnt, pekingkaosáktól drbként 20 kr., nagy fajtájú stájer kaosáktól drbként 20 kr.
Tenyész-tojásokat csak valódi tiszta származású állatoktól szállítok, a melyek már többször ki lettek tüntetve és jótállók minden általam küldött áruk tisztaságáról és valódi származásáról.
Max Pauly,
Köflach (Steiermark.)
613-6-5

KÖRHÖGÉS,
rekedtség és elnyálkásodásnál a torok és lélegzési szervek minden zavarainál melegen ajánljuk
EGGER
kitűnő hatású
mellpasztilláit.
Kaphatók 25 és 50 kros eredeti dobozokban, minden gyógyszerárban és nevesebb gyógy fűszerüzletben.
Fő és szétküldési raktár
EGGER A. FIAI
Nádor-gyógyszertára.
Budapest, Váci körút 17.
616-30-24